

Dünya Sulak Alanlar Günü

Basın Açıklaması 2 Şubat 2025

İnsanlık tarihi sulak alanlar kenarlarında gelişti. Geçmişte bizi var eden sulak alanlara ihanet ediyor, yok ediyor, kirletiyor, susuz bırakıyoruz. Doğal veya yapay su yapılarının durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu olmasına bakılmaksızınnehirler, göller, bataklık, longoz, sazlık, turbalar ve bu alanların kıyı kenar çizgisinden kara tarafına doğru ekolojikaçından önemli yerler sulak alan olarak nitelendirilmektedir. Sulak alanlar, yağmur ormanlardan sonra biyolojik çeşitliği en yüksek ekosistemlerdir.

Dünyanın yüzde 6'sı sulak alan olarak nitelendirildiği halde bitki ve hayvanların yüzde 40'ı bu alanlarda yaşar. Kıyılardaki sulak alanlar, yağmur ormanlara göre karbondioksit emilimini yüzde 55 daha hızlı gerçekleştirmektedir. Bu hızlı karbondioksit emilimi özelliğiyle çok önemli bir karbon yutağı olduğu halde sulak alanlar, tropik yağmur ormanlardan üç kat hızlı yok olmaktadır. 1970'den bu yana dünyadaki sulak alanların yüzde 35'i haritadan silindi.

Yakın tarihimizde DSİ Devlet Su İşleri aracılığıyla onbinlercehektar sulak alan sivrisinek yaptığı gerekçesiyle kurutularak tarım alanı yapıldı.

Türkiye'nin dünyanın en önemli kuş göç yolları üzerinde bulunması nedeniyle kurutulan sulak alanlar kuş popülasyonunu önemli ölçüde azalttığı söylenebilir. Kurutulan sulak alanlarda yıllarca söndürülemeyen turba yangınları çıktı. Geri kalan kuruyan zeminde kimi yerde birkaç metreye varan çürümüş bitki toplulukları olan turbalık alanlar yoğun oranda bir sera gazı olan metan gazını havaya karışmasına neden oldu.

Doğal durumda iklim krizini engelleyen önemli bir karbon yutağı olan sulak alanlar kurutulmuş haliyle Anadolu'da kurak iklimin oluşmasında rol oynadığı söylenebilir. Geçmişten kalan derlemelerde sulak alanların kurutulmasının tarımsal üretimi de etkilediği, yumuşak iklimin sertleşerek tarımsal üretim çeşidinin değiştirdiği aktarmaktadır.

1965'ten bu yana Türkiye'de göl sayısı 240'tan 54'e düştü. Bu da geçen 60 yılda her biri sulak alan olan göllerimizin dörtte üçünden fazlasını kaybettiğimiz anlamına geliyor. Kalan göllerimiz de susuzluk ve kirletilme baskısı altında sık sık görülen alg patlamalarıyla can çekişmektedir.

Ramsar Sözleşmesi kapsamında korunma sözü verildiği halde ülkemizde uluslararası öneme sahip sulak alan niteliğine 12 sulak alan da kirletilme ve susuzluktan ciddi oranda etkilenmektedir.

Sulak alanların yaşadığı susuzlukta en büyük neden iklim krizi gibi görünse de sanayi ve tarım amaçlı yoğun yer altı suyu kullanımının daha büyük etkisi olduğu unutulmamalıdır. Tarım alanlarında yer altı suyu kullanımı Bakanlık tarafından sınırlandırılrsa bile sanayide sınırsız kullanım söz konusudur. Pek çok sanayi tesisi izinli bir yer altı kuyusuna karşılık birkaç kaçak kuyuya sahip oldukları bilinmektedir. Yeraltının bir çeşit röntgenini çeken teknolojik yöntemlerle kaçak yer altı su kuyuları saptanabileceği halde bu hiçbir zaman uygulanmadı. Kimi fabrikaların bir kasabada insanların yıllık su tüketiminin bile üzerinde su kullandığı bilinmektedir. Yakın geçmişimizde yeraltı kuyularından 5-10 metrede su çıkarken, günümüzde birçok yerde 200 – 300 metrenin altına düştü. Aşırı yer altı suyu kullanımı, sulak alanların, göl ve derelerimizin de kurumasına etkili olmaktadır.

Sulak alanlarımızı tehdit eden diğer büyük sorun ise sanayi ve kanalizasyon atık sularıyla kirletilmesidir. Kirletilme sulak alanın kenarına yapımına onay verilen sanayi tesisleri olduğu kadar alanı besleyen derelerin de kirletilmiş olmasıdır. Son 24 yılda AKP iktidarı kanun ve yönetmeliklerde yaptığı yüzlerce değişiklikle çevre koruma önlemlerini kaldırıp işlevsizleştirerek sermaye dikensiz gül bahçesi sundu. Baca gazlarında olduğu gibi atık su deşarjlarında da arıtılmış demenin olanaksız deşarjlarla dere, göl ve deniz kıyılarımız kısaca sulak alanlarımız kirletilmektedir.

Bu kirletilmenin sonucu oluşan müsilaj Marmara Denizi'nde günümüzde yeniden ortaya ıktı. Bir deniz ekosistemi olduğu halde çoğunlukla kıyılarda gözlendiği için müsilaj bir sulak alan sorunudur. 2020 yılında AKP iktidarının kendilerine göre dahiyane çözümle Ergene Derin Deėarji'nın ED süreci bile iŐletmeden Marmara Denizine boŐaltmaya baŐlandıktan kısa bir süre sonra deniz dibinde müsilaj oluŐumu gözlendi. Nisan 2021'de müsilaj Marmara denizaltını tümüyle sardı ve deniz yüzeyinde hızla yayılmaya baŐladı. İktidarın yalnızca deniz yüzeyini temizleyerek makyajı tamamlandığında bile müsilaj deniz altında olanca yoğunluğuyla varlığını sürdürüyordu. Msilajı önlemek için hazırlanan, yetersiz nitelikte Marmara Denizi Eylem Planı'nı bile AKP iktidarı uygulamaktan acizdi. Üç yıl sonra Ekim 2024'te müsilaj çok daha hızlı yayılarak Marmara Denizi altında yoėunlaŐtıėında Eylem Planının en önemli maddesi atık su arıtma tesislerinin ileri biyolojik arıtma niteliğine taŐınmasında %1 bile baŐarı sağlanamadığı ortaya ıktı. Msilajın baharı beklemeden deniz yüzeye çıkararak hızla yayılması, 2025 yılının Marmara'da üç yıl önceye göre çok daha yoğun müsilaj felaketinin yaŐandıėı yıl olacağını göstermektedir. Sulak alanlar yalnızca susuz bırakılma ve kirletilme ile değil herhangi bir nedenden dolayı hızla gözden çıkartılacak yer olarak görülmektedir. Bunun son rneėi hepimizi yasa boğan 2023 Antakya merkezli depremden sonra moloz yığınlarının Samandaė'da bulunan Mileyha Sulak Alanına yığılması oldu. Oysa Mileyha Sulak Alanı, Afrika Avrupa arasında yol alan göçmen kuŐların dünyanın en önemli g yolları üzerinde çok önemli bir konumda kurtarıcı, sığınak, dinlenme ve beslenme alanıdır. Bu da yetmezmiŐ gibi sivilaŐan zemine sahip olduğu halde deprem öncesi askıya çıkan imar planı ile yapılaŐmaya açılan Mileyha'da sulak alanın yok edilme, kirletilme ve insan varlığından dolayı kuŐlar tarafından güvensiz alanlar yaratılmak istenmektedir.

Biz İklim Adaleti Koalisyonu olarak sulak alanlara yönelik yukarıda anlattığımız tüm sorunların çözümünün siyasi iktidarın elinde olduğunu önemle vurgulamak istiyoruz. Belediyeleri de sulak alanlara sahip çıkmaya davet ediyoruz. Sulak alanların, derelerin, göl ve denizlerin kirletilmesine son verilmeli, sanayinin aşırı yer altı suyu kullanımı engellenmelidir. İklim krizine karşı karbon yutak alanları korumak için güçlü yasalara ihtiyacımız var. Biz sulak alanlarımızı kaybettikçe geleceğimizi de kaybediyoruz.

İklim Adaleti Koalisyonu